

PTK:s yttrande över betänkandet En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26)

PTK har givits möjlighet att lämna ett inkommande remissvar på betänkandet *En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26)*.

Under 2021 och 2022 infördes en rad olika bestämmelser i sjukförsäkringen, mot syfte att bättre anpassa försäkringen för bland annat att underlätta återgång i eget arbete.

Bedömning vid dag 180 ska göras mot normalt förekommande arbete utan undantag för övervägande skäl

Utredningen föreslår att undantaget övervägande skäl ska tas bort som grund för beviljande av sjukpenning efter dag 180 i rehabiliteringskedjan. Regeln om övervägande skäl infördes i mars 2021. Utredningen föreslår att reglerna återgår till de tidigare reglerna vid dag 180 i rehabiliteringskedjan, då undantag från bedömningen mot normalt förekommande arbete endast kunde ske vid särskilda skäl.

Utredningen menar att de sjukskrivnas hälsa inte har påverkats av reformen, samt att genomsnittseffekten av reformen är att sjukskrivningarna har blivit längre och att en något lägre andel sjukskrivna återgår till sin tidigare arbetsgivare jämfört med innan reformen. Samtidigt fann utredningen att Försäkringskassans handläggare och specialister anser att det tidigare regelverket var alltför restriktivt, och att undantaget har resulterat i en mer aktiv sjukskrivningsprocess där de sjukskrivna nu har mer reella möjligheter att återgå i arbete hos den egna arbetsgivaren. Skälen för utredningens förslag att avskaffa undantaget är dels statistik som tycks visa att återgång i eget arbete efter att regeln infördes har minskat något, dels att sjukskrivningarna har blivit längre.

Syftet med att införa undantaget var att göra rehabiliteringskedjan mer flexibel, och på så sätt ge ökade möjligheter att återgå i arbete hos den egna arbetsgivaren. Det skulle ge utrymme för att slutföra medicinsk och/eller arbetslivsinriktad rehabilitering samt att fortsätta trappa upp arbetstid om det fanns en prognos på återgång i arbete hos arbetsgivaren inom ett år.

PTK är en facklig arbetsmarknadspart som består av fackförbund som samverkar. Tillsammans arbetar vi för att privatanställda tjänstemän ska ha ett tryggt arbetsliv och en bra pension. Det gör vi genom att förhandla kollektivavtal och utbilda inom områdena pension, försäkring, omställning, inflytande och arbetsmiljö.

Tidigare var det särskilt svårt för de som drabbades av psykisk ohälsa att få fortsatt sjukpenning efter dag 180, eftersom det i förarbetena uttalats att undantaget främst skulle tillämpas då diagnosen var tydlig, och att det vid mer diffusa diagnoser – bland annat psykisk ohälsa – bedömdes vara svårt att ge en tydlig prognos på återgång i arbete.

Det är svårt att kommentera förslaget att dra tillbaka undantaget utan att samtidigt snegla på den granskning av övervägande skäl som Riksrevisionen presenterade i mitten av juni (*RiR 2024:14 Undantaget som blev regel*). Riksrevisionen konstaterade – i motsats till utredningen – att reformen var att betrakta som lyckad. Nästan hälften av de som bedömdes mot undantaget efter reformen återgick till arbete hos arbetsgivaren i samma omfattning som tidigare inom ett år, och det konstaterades att det var större sannolikhet att återgå i arbete i samma omfattning inom 365 dagar vid bedömning med stöd av övervägande skäl jämfört med bedömning mot normalt förekommande arbete eller annat undantag. Riksrevisionen fann dock att undantaget kommit att användas som huvudregel i stället för som undantag vid dag 180 i sjukfallet, samt att lagregelns utformning ger handläggarna ett stort bedömningsutrymme. Riksrevisionens observerade även att Försäkringskassans implementering inte fungerat och att myndigheten brister i sitt samordningsuppdrag, då kontakter med arbetsgivare endast tas i omkring hälften av de ärenden där undantaget har tillämpats. Sammanfattningsvis konstaterade Riksrevisionen konstaterade även att utformningen av undantagsregeln om *övervägande skäl* bör ses över för att öka likformighet och träffsäkerhet vid tillämpningen.

Att sjukfallen har blivit längre kan ses som en naturlig och förväntad följd av att undantaget tillämpats, men det kan även konstateras att den statistiska analysen omfattar data från en period då samhället fortfarande påverkades av pandemin, och att det i sig sannolikt påverkade de sjukskrivnas möjligheter rent generellt både att få tillgång till nödvändig vård, samt att återgå i arbete hos den egna arbetsgivaren.

PTK anser att det är viktigt att reformer utvärderas, men ställer sig tveksam till att göra en tidig utvärdering av en reform som trädde i kraft under pandemin, och där förutsättningarna för såväl arbetsgivare som hälso- och sjukvården att arbeta med arbetsinriktad och medicinsk rehabilitering har påverkats.

PTK anser att Försäkringskassans initiala svårigheter att tillämpa undantagsregeln på av lagstiftaren avsett sätt inte i sig motiverar att reformen dras tillbaka.

PTK anser även att det är positivt att undantaget övervägande skäl har inneburit en mer aktiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess i den typ av ärenden där arbetsförmågan tidigare hade bedömts mot normalt förekommande arbete i angiven yrkesgrupp.

PTK avstyrker att undantaget övervägande skäl tas bort vid bedömningen mot normalt förekommande arbete vid dag 180 i rehabiliteringskedjan.

Särskilda skäl ska endast kunna tillämpas från dag 180 till och med dag 365 och om prognosen i det medicinska underlaget är tydlig

Utredningen föreslår en återgång till den lydelse av begreppet särskilda skäl som gällde före den 15 mars 2021 vid bedömningen av arbetsförmåga efter dag 180 i rehabiliteringskedjan.

Det ska enligt förslaget inte heller vara möjligt att tillämpa undantaget särskilda skäl efter dag 365 i rehabiliteringskedjan.

Förslaget innebär att undantaget särskilda skäl återigen blir förenat med högre krav på prognosen för återgång till arbete för att sjukpenning ska kunna beviljas enligt undantaget, och undantaget endast kan tillämpas under en kortare tid. Som skäl anger utredningen att undantaget idag närmast används för att förlänga sjukpenningperioden utan att ytterligare rehabiliteringsinsatser vidtas, och sammantaget gör utredningen bedömningen att undantag med stöd av särskilda skäl beviljas trots passivitet i sjukfallet. Det identifierade problemet är således att Försäkringskassan beviljar undantaget utan att kombinera det med aktiva åtgärder i syfte att återföra den försäkrade till arbete. Återigen är det inaktivitet hos andra aktörer än den sjukskrivne som brister, och som föranleder förslaget om återgång till ett mer restriktivt undantag. Det accentuerar hur utlämnad den försäkrade är när ansvariga aktörer inte tar sitt ansvar för rehabiliteringsprocessen.

PTK avstyrker att lydelsen av begreppet särskilda skäl ändras på det sätt som utredningen föreslår.

PTK anser att regelverket inte ska ändras för att läka brister i Försäkringskassans handläggning, och att nuvarande lydelse av särskilda skäl kan utvärderas först när handläggning sker så som lagstiftaren avsett.

Normalt förekommande arbete ska inte längre hänvisa till angiven yrkesgrupp

Den 1 september 2022 infördes en ny regel som innebar att den försäkrades arbetsförmåga vid dag 180 i rehabiliteringskedjan ska bedömas mot *förvärvsarbete i sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden*.

Syftet med lagändringen var att öka begripligheten för den sjukskrivne, som tidigare hade bedömts mot *sådant förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden* – utan närmare klagörande om vilket arbete som då avsågs. Det fanns inte någon avsikt att reformen skulle påverka bredden av den arbetsmarknad mot vilken den försäkrade bedömdes.

Eftersom omprövningsstatistiken vid avslagsbeslut mot angiven yrkesgrupp inte har visat att antalet omprövningar har minskat till följd av reformen, menar utredningen att begripligheten av besluten sannolikt inte heller har ökat. Vidare menar utredningen att den arbetsmarknad mot vilken arbetsförmågan bedöms tycks ha smalnats av. Detta grundas på uppgifter i intervjuer med handläggare som påpekar att en angiven yrkesgrupp kan innehålla flera olika yrken, men om den försäkrade inte bedöms ha full arbetsförmåga i samtliga yrken, så kan den angivna yrkesgruppen inte användas som grund för ett avslagsbeslut. Utredningen konstaterar därvid att det inte helt tydligt framgår av socialförsäkringsbalken om arbetsförmågan ska prövas mot hela en yrkesgrupp i sin helhet eller mot specifika yrken inom yrkesgrupperna. Utredningen framhåller även att kunskapsmaterialet inte är komplett och att en del mer okvalificerade yrken inte finns listade.

PTK vill framhålla att antalet omprövningar inte i sig säger något om huruvida besluten framstår som begripliga eller ej, och utredningens slutsatser kan även ifrågasättas på ytterligare punkter. Antalet genomförda prövningar mot normalt förekommande arbete har sjunkit kontinuerligt sedan 2019 men planade ut under 2022, andelen avslag sjönk drastiskt i slutet på 2020 och har därefter fortsatt sjunka. Det tyder mer sannolikt på att reformen (september 2022) med angiven yrkesgrupp inte är relaterad till numerären av prövningarna mot normalt förekommande arbete eftersom den sjunkande trenden påbörjades flera år tidigare.

Utredningens observation att den arbetsmarknad som arbetsförmågan ska bedömas mot tycks ha smalnats av, kan tyda på att Försäkringskassans handläggare nu i kunskapsmaterialet har ett reellt stöd för sina bedömningar av arbetsförmåga. Tidigare var bedömningsutrymmet betydligt större, och bedömningen av arbetsförmågan i ett normalt förekommande arbete berodde mer på handläggarens individuella kunskaper – eller kanske föreställningar – om vilka krav på funktionsförmåga som finns i olika yrken. Det stora bedömningsutrymmet som tidigare fanns kan även ha inneburit att bedömningen av vilka förmågor som krävs för att klara ett normalt förekommande arbete då var orealistisk. Mycket talar således för att bedömningen av de försäkrades arbetsförmåga nu blir mer verklighetsanpassad i förhållande till de krav som faktiskt ställs i många yrken. Om en arbetsförmågebedömning mot systematiskt beskrivna, verkliga arbeten innebär en insnävring av arbetsmarknaden, så bör det snarare anses utgöra ett ytterligare ett stöd för reformen. Som en kommentar till utredningens notering om att underlaget saknar vissa yrken kan det framhållas att de fackliga parterna under arbetet med att ta fram kunskapsunderlaget ett flertal gånger påpekade att det behövde ske en kontinuerlig uppdatering av materialet för att hålla det materialet aktuellt.

PTK avstyrker förslaget om att den försäkrades arbetsförmåga inte längre ska hänvisa till angiven yrkesgrupp.

PTK anser att det inte går att avgöra om reformens syfte att öka begripligheten i Försäkringskassans bedömningar av arbetsförmåga har uppnåtts genom att mäta antalet omprövningar av besluten.

PTK anser även att legitimiteten i beslutsmomentet har ökat i samband med att införandet av angiven yrkesgrupp innebär en ökad transparens

PTK anser att den otydlighet som kringgärdar hur prövning mot yrke i angiven yrkesgrupp ska göras vid arbetsförmågebedömningar, innebär att reglerna om hur prövningen ska ske behöver förtydligas.

Möjlighet till ojämn förläggning av arbetstiden ska finnas om det är medicinskt motiverat och den försäkrades arbetsförmåga tas tillvara

Vid deltidssjukskrivning ska arbetstiden idag enligt huvudregeln minskas i samma grad varje dag. Undantagsvis kan ojämn förläggning av arbetstiden beviljas, även om det inte är motiverat av medicinska skäl utan av mer praktiska skäl, t ex ojämn förläggning av

arbetstiden. Utredningen föreslår att möjligheten att förlägga arbetstiden på annat sätt än jämnt reducerad vid deltidssjukskrivning förenas med ett krav på att det ska vara medicinskt motiverat och syfta till att ta tillvara den arbetsförmåga som den försäkrade har. Utredningen framhåller att bedömningsutrymmet med det nu gällande undantaget är stort vilket gör att förutsägbarheten blir låg. De menar även att det finns en risk för att det nu gällande undantaget kommer att leda till en risk för ökad sjukfrånvaro.

Som ett skäl för att dra tillbaka möjligheten till en mer flexibel förläggning av arbetstiden lyfter utredningen farhågor för att undantaget används för att reglera arbetstiden vid arbetsbrist. Man menar att ojämn fördelning av sjukskrivning kan bli ett sätt att reglera arbetstid och på så sätt utnyttja socialförsäkringen för att hanterar faktorer på arbetsmarknaden som inte i första hand beror på sjukdom hos arbetstagaren. Risken för fusk är en realitet i ett välfärdssamhälle, men det bör framhållas att undantaget redan idag ska motiveras och främst är aktuellt där det finns reella behov för att ta tillvara den enskildes arbetsförmåga, så att denne kan arbeta i större utsträckning än vid jämn fördelning. De vanliga kontrollfunktionerna inom sjukförsäkringen förutsätts fungera och tillämpas i det enskilda fallet, och undantaget syftar framför allt att möjliggöra deltidsarbete hos grupper som har ojämnt förlagd arbetstid och som annars inte kan ta tillvara sin restarbetsförmåga. Som exempel kan nämnas personal i utryckningstjänst, tex ambulanssjuksköterskor och kabinpersonal.

PTK avstyrker förslaget om att skärpa kraven för att bevilja ojämnt reducerad deltidssjukskrivning, genom att införa ett villkor om att undantaget ska vara medicinskt motiverat för att för att beviljas.

De nya reglerna om behovsanställda tas bort

Den 1 februari 2022 infördes nuvarande regel om att behovsanställda vid sjukdom ska få sin arbetsförmåga prövad mot behovsanställningen under de första 90 dagarna, om det kan antas att den behovsanställda skulle arbetat om hen inte blivit sjuk. Utredningen menar att trots att en ökande andel av arbetskraften idag arbetar utan den trygghet som en tillsvidareanställning innebär, så bör bestämmelsen tas bort. De motiverar det med att problemet med behovsanställdas trygghet bör lösas på systemnivå, inte i sjukförsäkringen. De menar också att nuvarande bestämmelse sannolikt driver på utvecklingen och kommer att leda till fler personer i behovsanställning. Det anför även att utredningsbördan, oaktat att antalet behovsanställda är förhållandevis få, är betungande och att det finns risk för olika tillämpning av regelverket.

Utredningens antaganden om att sjukförsäkringen skulle påverka utvecklingen av arbetsmarknadens struktur är högst teoretiskt. Vid varje regeländring i sjukförsäkringen är det dessutom en realitet att tillämpningen av regelverket kommer att behöva utvecklas, och att det tar tid innan rättspraxis är på plats som stöd för bedömningen.

Behovsanställningar är vanligare inom välfärdsyrken, och många gånger arbetar behovsanställda tillsammans med tillsvidareanställda kollegor, samtidigt som de har ett väsentligt sämre skydd från allmänna sjukförsäkringen. Det kan noteras att sjukförsäkringens roll i första hand är att vara en ekonomisk trygghet vid sjukdom, inte att vara en regulator för arbetsmarknadsstrukturen i en önskad, men kanske orealistisk riktning.

PTK avstyrker utredningens förslag om att bestämmelserna om behovsanställda i sjukförsäkringen ska tas bort.

Äldre bör inte undantas från bedömningen mot normalt förekommande arbete

Äldrereglerna i sjukförsäkringen innebär att äldre som har ett förvärvsarbete och som uppnått den ålder då inkomstgrundad ålderspension kan tas ut, undantas från regeln som innebär att arbetsförmågan ska prövas mot normalt förekommande arbete efter 180 dagars sjukskrivning. Undantaget gäller fram till den tidpunkt då den försäkrade tidigast kan ta ut garantipension, och den försäkrade ska bedömas mot arbete hos den egna arbetsgivaren i slutet av arbetslivet. Syftet med bestämmelsen är att en äldre försäkrad hellre ska stanna kvar i arbetslivet med deltidssjukskrivning i stället för att tvingas lämna anställningen och då kanske väljer att göra ett tidigt uttag av ålderspensionen.

Utredningen menar att äldreregeln har inneburit att äldre stannar kvar längre i sjukskrivning, samtidigt som arbetsinkomsterna minskat. De menar att det finns en betydande arbetsförmåga i gruppen som träffas av undantaget, och befarar att både arbetsgivare och Försäkringskassan inrättar sig efter undantaget för äldre, och därmed inte gör sitt yttersta för att anpassa arbetsplatsen och ta tillvara restarbetsförmågan. Utredningen föreslår således att regeln tas bort.

PTK anser att det finns viss risk att både arbetsgivare och Försäkringskassa – precis som utredningen påpekar – inrättar sig efter undantaget. Åter igen så bör det påpekas att både Försäkringskassans samordningsansvar och arbetsgivarens rehabiliteringsansvar kvarstår, trots regeln. Det kan även antas att en äldre anställd som klarar att arbeta deltid hos sin ordinarie arbetsgivare sannolikt har bättre förutsättningar att ta tillvara sin restarbetsförmåga än om denne skulle tvingas in i omställning för att hitta ett arbete som denna kan klara på heltid. Det är rimligt att äldre personer omfattas av ett lägre omställningskrav, om alternativet annars skulle innebära att de tvingas in i en lång omställning, eller hänvisas till att söka ett helt nytt arbete för att komma upp i full arbetstid.

PTK avstyrker förslaget om att ta bort de särskilda äldrereglerna i sjukpenningförsäkringen.

Äldrereglerna inom sjukförsäkringen (trygghetspensionen) bör vara kvar tills vidare

Utredningen föreslår att den så kallade trygghetspensionen, som innebär att kraven för rätt till sjukersättning för försäkrade som uppnått en viss ålder, bör vara kvar tills vidare. Utredningen konstaterar att det tidigare regelverket för sjukersättning var alltför strikt, och att mycket tyder på att trygghetspensionen fyller sitt syfte att öka den ekonomiska tryggheten för äldre.

PTK tillstyrker förslaget om att behålla bestämmelserna som avser sjukersättning för äldre.

Harmoniserat arbetsmarknadsbegrepp inom sjukpenning och sjukersättning

Utredningen konstaterar att en harmonisering av arbetsmarknadsbegreppen inom systemet för sjukpenning respektive sjuk- och aktivitetsersättning bör utredas närmare. Förslaget ligger i linje med de förslag som lämnades i SOU 2021:69, där det uppmärksammades att då arbetsmarknadsbegreppen i de olika ersättningsslagen ser olika ut, så innebär det i princip att en person med nedsatt arbetsförmåga kan bli "inlåst" med sjukpenning, för att denne inte helt fyller kraven för att få sjukersättning. PTK anser liksom utredningen att arbetsmarknadsbegreppen bör harmoniseras, men ifrågasätter att en sådan harmonisering behöver utredas ytterligare, då detta tidigare utretts i SOU 2021:69.

PTK tillstyrker utredningens förslag om att harmonisera arbetsmarknadsbegreppen inom sjukpenning och sjukersättning, men ifrågasätter nyttan av en ytterligare en utredning innan harmonisering kan ske.

Förstärkt arbetsgivaransvar

Rehabiliterings- och sjukskrivningsprocessen präglas av en stor asymmetri. Det ställs stora krav på den sjukskrivne att vara motiverad, och att trots sjukdom ställa upp på rehabiliteringsåtgärder och prövas mot andra arbeten redan i ett ganska tidigt skede. Den enskilde riskerar annars både arbetsrättsliga sanktioner (förlora sin anställning) och att förlora sin försörjning (sjukpenning). Samtidigt vet vi att rehabilitering har störst förutsättningar att fungera om den sker nära arbetsplatsen, och där arbetsgivaren vill ha tillbaka den anställda. Trots detta finns inga sanktioner mot arbetsgivare som inte tar sitt rehabiliteringsansvar eller arbetar för att underlätta återgång. Försäkringskassan har trots sitt samordningsansvar små möjligheter att tvinga en ovillig arbetsgivare att ta sitt rehabiliteringsansvar eller göra sådana anpassningar som kan krävas för att underlätta för den försäkrade att återgå i arbete. PTK välkomnar därför utredningens konstaterande att det är viktigt att stärka drivkrafterna för aktörerna i sjukskrivningsprocessen.

Utredningen föreslår således att arbetsgivarens drivkrafter för att dels erbjuda arbetsplatsinriktad- respektive arbetslivsinriktad rehabilitering, dels motverka långtidssjukfrånvaro bör ses över. Med det menar utredningen att arbetsgivarens incitament att agera för att möjliggöra eller underlätta arbetsåtergång bör stärkas, men föreslår samtidigt att arbetsgivaren bör ha någon form av sanktionsmöjligheter i de fall då en anställd inte vill samarbeta kring rehabilitering och arbetsträning med mera.

PTK välkomnar en utredning som ser över hur starkare incitament för arbetsgivaren att verka för arbetsplatsinriktad och arbetslivsinriktad rehabilitering samt minskad långtidssjukfrånvaro kan utformas.

PTK avstyrker dock utredningens tankar kring att arbetsgivaren ska ha någon form av sanktionsmöjligheter gentemot den anställda ifall denne inte samarbetar kring rehabilitering. Att ge arbetsgivaren en sanktionsmöjlighet gentemot den enskilde sjukskrivne arbetstagaren kan leda till utpressningsliknande situationer, och skulle ytterligare öka asymmetrin mellan anställd och arbetsgivare. Det bör även påpekas att det redan finns tydliga sanktioner för de fall den enskilde inte deltar i sin rehabilitering (såväl arbetsrättsliga som avseende rätten till sjukpenning). Ytterligare sanktioner är därför inte lämpligt att överväga i sammanhanget.

Starkare incitament för hälso- och sjukvården i sjukskrivningsprocessen

Utredningen adresserar vårdens ansvar i sjukskrivningsprocessen, och konstaterar att det inom många regioner saknas rutiner för det försäkringsmedicinska arbetet samtidigt som det saknas tydliga drivkrafter för vårdgivare att agera i enlighet med sjukförsäkringens syfte. Utöver detta upplever läkare inom primärvården brist på tid i patientmötet, samt svårigheter att ställa diagnos vid psykiska besvär samt att bedöma funktionsnedsättning, aktivitetsbegränsning och behov av sjukskrivning. Det här är viktiga observationer, då hälso- och sjukvården är en viktig del av sjukskrivningsprocessen. Sjukskrivning är en behandlingsåtgärd, och felaktig förskrivning kan leda till biverkningar. Utredningen lyfter även att vårdvalssystemet inom hälso- och sjukvården har haft en drivande inverkan på sjukfrånvaron, då vårdgivarens lönsamhet är kopplad till individens val av vårdgivare. Sammanfattningsvis föreslår utredningen att det bör utredas hur incitamentsstrukturen kan stärkas för hälso- och sjukvården i sjukskrivningsprocessen, och att Försäkringskassan bör ha någon form av sanktionsrätt gentemot läkare som kan misstänkas missköta sitt sjukskrivningsuppdrag.

PTK är positiv till en utredning om hur hälso- och sjukvårdens incitamentsstruktur i sjukskrivningsprocessen kan utformas. Förutsättningen är att utredningen tar sikte på att öka kvaliteten av utfärdade intyg och minska förekomsten av osakliga skillnader i läkarutlåtanden.

PTK anser att emellertid att förslag om sanktioner mot läkare som missköter sjukskrivningsuppdraget starkt kan ifrågasättas. Läkarens uppdrag är i första hand att utföra sitt uppdrag utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet, på ett sådant sätt som gynnar patienten. Att ge Försäkringskassan en sanktionsmakt gentemot sjukskrivande läkare skulle kunna påverka läkarens bedömning, och samtidigt ge Försäkringskassan en möjlighet till styrning av sjukvården som inte är önskvärd.

En bortre tidsgräns för rätt till sjukpenning

Utredningen anser att en bortre tidsgräns för rätten att uppbära sjukpenning bör återinföras, och att en utredning bör tillsättas för att utvärdera vad en maximal tid för sjukskrivning bör vara samt hur en tidsgräns bör utformas. Utredningen menar att en bortre tidsgräns för ersättning fyller en viktig funktion, då den är ett incitament att återgå i arbete. Utredningen menar även att det skulle tydliggöra att sjukförsäkringen är en inkomstbortfallsförsäkring vid tillfällig nedsättning av arbetsförmågan vid sjukdom, men att den inte avser att ersätta permanent arbetsförmåga.

Frågan om en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen är inte enkel. Det finns mycket som talar för att tidsgränser i sjukförsäkringen bidrar till en ökad aktivitet i rehabiliteringsarbetet, och tidsgränsernas placeringar är resultatet av avvägningar mellan grundläggande principer i försäkringen och de stora, negativa effekter de kan få för den enskilde om rehabiliteringskedjans aktörer inte lever upp till sina respektive ansvar. En väl fungerande och tidig sjuk- och rehabiliteringsprocess med en aktiv och involverad arbetsgivare bör vara en bättre väg att gå för att nå önskvärda resultat i form av ökad återgång i eget arbete än att införa en bortre tidsgräns för sjukpenning. Rehabiliteringskedjan ställer redan krav på den enskilde att ställa om till annat arbete om det inte finns förutsättningar att återgå i den egna anställningen. Finns det tveksamheter kring huruvida arbetsförmågan är helt nedsatt vid en

hypotetisk borte tidsgräns är det rehabiliterings- eller omställningsprocessen som inte har lyckats, och att i det skedet "laga" tidigare brister genom att lägga över ansvaret för arbetsförmågan på individen förstärker den asymmetri som PTK tidigare uppmärksammat.

PTK avstyrker förslaget om att tillsätta en utredning i syfte att utreda förutsättningarna för en borte tidsgräns för rätten att uppbära sjukpenning. PTK anser att så länge det finns rehabiliteringspotential bör en sjukskrivning kunna fortgå, och om rehabiliteringspotential saknas bör sjukfallet övergå till sjukersättning.

Ulrika Stengård
Försäkringsexpert, jurist
ulrika.stensgard@ptk.se